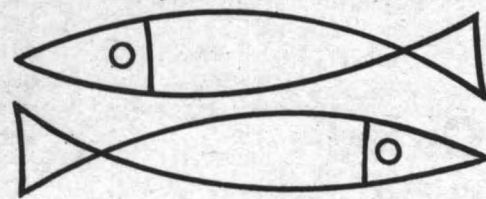

OPBOUW

weekblad tot opbouw van het gereformeerde leven

uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw“

red. en sekr. h. pootlaan 242, alkmaar

adm.: merelhoven 273, capelle a.d. ijssel

C. P. PLOOY — EDE

VRIJHEID (2)

Galaten 5 : 13-26

Ging het in het eerste deel van Gal. 5 om de wórtel van de geestelijke vrijheid (in Christus); in het tweede deel gaat het om de vrucht (van de Geest). Om waarlijk vrij te zijn heeft Christus ons vrijgemaakt, — zo begon Paulus dit hoofdstuk. Maar nu gaat hij het tweede deel openen met te wijzen op onze *roeping* om vrij te zijn. We zijn kennelijk niet van nature vrije mensen. 't Is ons niet aangeboren. Toen de eerste mens Gods verbod overtrad dacht hij vrij te worden, maar hij verloor juist zijn vrijheid-in-God en werd slaaf van de duivel en van de zonde. Uit die toestand zijn we nu met bevrijdende kracht weggeroepen door de Geest. Dat is een creatieve roeping. Zoals God bij de schepping zei: er zij licht — en er was licht. Zo roept de Geest ons tot vrijheid en we zijn vrije mensen, nieuwe schepping (6 : 15). In deze roeping ligt ook de garantie voor onze vrijheid. Niet in wat we er lijfelijk van ervaren. Ook niet in tastbare veranderingen in samenleving en verhoudingen. Hoe de omstandigheden ook zijn, — de roeping blijft van kracht. Tot vrijheid zijt gij geroepen!

—o—

Maar we worden wel gewaarschuwd voor *korruptie* van deze vrijheid. We kunnen haar misbruiken. Om onszelf uit te leven. Dat is wat Paulus met „vlees“ bedoelt. Vlees, d.i. het leven waar-

bij alles om onszelf draait, afgewend van God en de naaste. Ieder wil zijn eigen baas zijn en wordt daardoor slaaf van zichzelf. Vrijheid is dan: onafhankelijk zijn, geen mens nodig hebben, niemand iets hoeven vragen en ooit hoeven danken. Maar daarmee komen we in de grootste eenzaamheid. De vleeselijk levende mens is de onvrije mens. De mens-zonder-liefde. Die zichzelf maakt tot en gedraagt als een soort mini-god. Hij heeft mensen nodig om ze te overtroeven en te vernederen, hij wordt zijn naaste tot een wolf, niet alleen privé, maar ook in bond met anderen, politiek en sociaal. (Moltmann, De taal der bevrijding.)

Daartegenover laat Paulus ons zien, dat de echte geestelijke vrijheid slechts in de *liefde* kan tieren. Het klinkt paradoxaal, maar treft de kern van de zaak, als Paulus schrijft: de vrijheid in Christus maakt ons vrij om te *dienen* in liefde.

Liefde gunt en geeft de ander de vrijheid en ruimte, die we zelf in Christus hebben ontvangen en ontdekt.

Liefde bevrijdt van eenzaamheid en angst. Liefde is creatief, omdat ze zowel in eigen leven als in dat van anderen nieuwe mogelijkheden ontdekt en aktiveert. Liefde doorbreekt de enge bekrompenheid van zelfhandhaving, ze wil samen met anderen zich verheugen in de vrijheid.

M.a.w. vrijheid is niet een manier van onafhankelijk zijn, die beperkt wordt door de onafhankelijkheid van mijn naaste. Maar ze bestaat in een gemeenschap van wederzijds zoeken en dienen van elkaar. Zonder gemeenschap geen ware vrijheid.

—o—

Verder maakt Paulus ons duidelijk, dat we ons hier bevinden op het terrein van de *Geest*. Het le-

ven in vrijheid en liefdedienst tot elkaar is nooit en nergens een plant van eigen bodem, maar vrucht van de Geest.

Paulus stelt hier tegenover de *werken* van het vlees en de *vrucht* van de Geest. Werken, meervoud, tegenover vrucht, enkelvoud. En: werk tegenover vrucht.

Terwijl het vlees, wettisch opgejaagd, onrustig, nu hier dan daar, in een chaotische veelheid van werken zich uitput, — daar doet de Geest in alle stilte zijn vrucht groeien. Opgroeiende uit het zaad des evangelies.

Dit zaad van de Geest op de wereldakker is wat anders dan het dynamiet van gewelddadige revoluties.

—o—

Tenslotte wijst Paulus ons op de blijvende *tweestrijd tussen Geest en vlees* in ons leven. Die twee liggen altijd met elkaar overhoop, zodat ge niet kunt wat ge zoudt willen, vers 17. Het blijft een strijd, om onze wil aan Gods wil te onderwerpen. We zijn niet vrij om onze wil te doen, — dan waren we weer bij Adams val terug, — maar om Gods wil te doen. Wie deze strijd in eigen leven kent is gewaarschuwd voor perfektionisme.

De beslissende scheidslijn in de grote strijd om bevrijding en vernieuwing loopt niet tussen rassen en klassen, joden en niet-joden, rijken en armen, vrijen en onvrijen, blanken en zwarten, maar tussen vlees en Geest.

Er schijnt een joods gebed te zijn, waarin de bidder zegt: „Gezegend zijt Gij, Heer onze God, Koning der wereld, dat Gij mij niet tot een *heiden* gemaakt hebt, gezegend zijt Gij, dat Gij mij niet tot een *slaaf* gemaakt hebt, gezegend zijt Gij, dat Gij mij niet tot een *vrouw* gemaakt hebt.” Paulus kon wel dit wonderlijke

gebed gekend hebben, toen hij schreef in Gal. 3 : 26 e.v.: „Maar gij zijt allen kinderen Gods, door het geloof in Jezus Christus, en nu is er wat dat betreft geen sprake meer van jood of heiden, slaaf of vrije, man of vrouw. Allen tesamen vormt ge één persoon in Christus Jezus.”

Het is het geloóf, dat scheidt, maar ook verenigt; het geloof, dat liefheeft en daarin de vrijheid uitstraalt, die we in Christus hebben; het geloof, dat ook de strijd niet uit de weg gaat op de frontlijn tussen vlees en Geest, die dwars door het eigen leven heengaat.

IN DIT NUMMER

Pagina 277

Ds C. P. Plooy,
Vrijheid (2)

Pagina 278

Ds H. Smit,
Cirkelredenering ?

Pagina 279

Ds G. van den Brink,
Meningsvorming - Indoctri-
natie - Openbaring

Pagina 281

D. W. L. Milo,
Gelijke belastingplicht zou
onrechtvaardig zijn ? (3)

Pagina 281

T. Bouterse,
Bezinning over het onder-
nemingsraad-werk

Pagina 282

Van de Zending - Kerknieuws

H. SMIT — BARENDRECHT

Cirkelredenering?

32 en 33

Op de vraag, waarom wij nog goede werken moeten doen, antwoordt de catechismus in zondag 32: „...Daarna ook dat elk bij zichzelf van zijn geloof uit de vruchten verzekerd zij...”. Op de vraag, wat goede werken zijn, antwoordt de catechismus in zondag 33: „Alleen die uit waar geloof...geschieden...”. Iemand die erg logisch is aangelegd neemt daar vlot aanstoot aan. Wat is dat nu voor een cirkelredenering? Vanuit de werken word ik verzekerd van mijn geloof. Maar...die werken „tellen” alleen maar als het geloof er bij voorbaat in meesprekt, als ze uit het geloof voortkomen! Voordat ik de geloofsverzekering ontvang moet ik dus weten, dat dat geloof er was voordat het tot de goede werken kon komen! Wat helpt me dat eigenlijk? Lijkt dat niet een beetje op die akelige onderscheiding tussen een volle en een niet-volle doop, waarbij je eerst moest weten of je wel „echt” gedoopt was voordat die doop je tot versterking van het geloof kon gaan dienen? En ga je bij deze redenering niet heel erg lijken op de bekende graaf von Münchhausen, die zich-zelf uit het moeras redde door zich aan zijn eigen haren eruit te hijsen? Eigenlijk zit die vreemde cirkel al in zondag 32 zelf, als daar niet maar van de werken maar van de „vruchten” gesproken wordt. Vruchten van het geloof! Een vreemde samenhang als je die zondagen 32 en 33 eens tegelijk bekijkt. Ergerlijk voor een redeneermens!

Geïsoleerde toepassing

Toch mogen we blij zijn met de samenhang van die beide zondagen. Anders loop je de grote kans dat je vooral bij zondag 32 een verkeerde koers gaat varen. Ik heb zoiets wel eens meegemaakt, waarbij zondag 32 overigens niet eens met zoveel woorden aan de oppervlakte kwam. Dat was op een huisbezoek bij een paar mensen die niet aan het Avondmaal kwamen. Op een gegeven moment werd de kern-vraag gesteld: Geloof u in de Here Jezus Christus? Geloof u zijn eigendom te zijn in leven en sterven? Na die vraag kwam er een tijdje niets. Maar daarna werd nogal heftig gereageerd: Hoe konden wij eigenlijk zoiets vragen! En dat aan mensen die nota bene twee maal per zondag in de kerk kwamen! Hier moesten we wel een verkeerde toepassing van zondag 32 vermoeden. We reageerden daarop met... zondag 33! Ook de kerkgang valt

immers onder het daar genoemde. Is het een vrucht van het geloof, dat de gemeenschap van de bruidsgom begeert, of hebben we te doen met een sleurgang? Ook de kerkgang moet uit het geloof zijn! Echte vruchten vind je alleen aan een levende boom! Daarbuiten heb je met kunstvruchten te doen. Maar op dat gebied bestaat dan ook een gróte industrie! Maar dan komt de vraag temeer op je af wat je dan eigenlijk met zondag 32 aan moet. En wat je er eigenlijk aan hebt. Blijkbaar kun je toch niet aan de cirkel ontsnappen. Blijf je niet altijd lijken op die zotte graaf von Münchhausen? In geleerde verhandelingen over de catechismus komen we het antwoord tegen! We hebben hier niet met een logisch maar met een praktisch syllogisme te doen! Maar ook als we weten dat syllogisme zoveel als „sluitrede”, „konklusie”, betekent lijkt dat antwoord nóg op een modern beeldhouwwerk... Je moet er de hele dag een man bij laten staan om te vertellen wat het eigenlijk voorstelt. Ik zal trachten die man te zijn.

Kerkelijk Leven

Eénheid van geloof en levenspraktijk

De catechismus wijst in zondag 32 met nadruk op de Heilige Geest en zijn werk in de gemeente: de vernieuwing tot het evenbeeld van Christus.

Is op Golgotha het woordje „vóór” beheersend — het werk van de Christus in zijn schuldbetaling voor ons, ten behoeve van ons, in onze plaats, ...op de Pinksterdag komt het woordje „in” naar voren. De kracht van Christus wordt in de gemeente en in haar leden uitgewerkt. De samenhang van Hoofd en leden. Men kan niet de Heer van Goede Vrijdag losmaken van de Heer van Pinksteren. Dat betekent eenvoudig: Men kan niet geloven in de Christus, die ons zo uitnemend heeft liefgehad, zonder dat men zelf gaat liefhebben... Hem en de broeders. Men kan niet geloven in de Heer van de Opstanding zonder dat men in zijn kracht opstaat uit een bestaan dat door zonde gebonden was. In de kracht van zijn opstanding staan wij immers op tot een nieuw leven. Het uitgangspunt is en blijft het geloof (zond. 33) en daar mogen we nooit 'n vraagteken van maken! Neen, we blijven van het geloof uitgaan. Maar als we dan in dat geloof vruchten voortbrengen, dan mogen we ervaren dat het evangelie waar is en dan wordt het evangelie van Christus in ons leven bevestigd. Dat is geloofserving — een ervaring die met het geloof begint, die in het geloof wordt genoten, die op het geloof

Pastorale notities

Kastijdingen voor ons bestwil

De Here heeft zijn volk en kinderen menigmaal moeten treffen. Heel de bijbel getuigt ervan. Hoe vaak hebben de kinderen Gods door hun ongehoorzaamheid, afval en verbondsverlating de Here niet tof toorn verwekt. Dan liet de Here zijn gramschap blijken, niet alleen met vermanende en bestraffende woord, maar ook door concrete strafgerichten en oordelen. En Hij ontzag daarbij zijn liefste kinderen niet. Als Mirjam en Aäron tegen Mozes morren, dan ontsteekt Gods toorn tegen hen, en Mirjam wordt met melaatsheid gestraft. Toen Mozes als knecht des Heren in plaats van te spreken tot de steenrots, zoals de Here gezegd had, op de steenrots sloeg, heeft God hem zwaar gestraft: hij zelf zou het beloofde land niet binnengaan. De apostelen herinneren in hun brieven telkens aan die straffen en oordelen, welke over Gods volk en over de ongehoorzame en avvallige Israëlieten onder het O.T. gekomen zijn (zie o.a. 1 Cor. 10 en Hebr. 10), opdat de N.T. kerk er lering en waarschuwing uit zou trekken. Want al die straffen en oordelen zijn beschreven tot waarschuwing van ons op wie de einden der eeuwen gekomen zijn. Laat toch niemand menen, dat

God zijn volk en kinderen niet meer straft, omdat Jezus Christus de straf eens en voor altijd op Golgotha voor de zijnen gedragen heeft en omdat wij nu met de Here in verzoende betrekking leven en dus alleen maar Zijn liefde ondervinden.

Zo leert de bijbel het ons niet. Dat is onbijbels getheologiseer. Wel heeft de Heer Jezus voor al onze zonden volkomen betaald. Zijn bloed is inderdaad een verzoening voor al onze zonden. Daarom belijdt de kerk in haar Catechismus, dat *zo dikwijls* de gelovigen de beloften van het Evangelie met een waar geloof aannemen, waarlijk al hun zonden van God om der verdiensten van Christus wil vergeven zijn. Wij mogen dus telkens met onze zonden in boetvaardigheid tot God komen en weten, dat het bloed van Jezus Christus ons kan reinigen van alle zonden. Maar wie zijn zonden niet belijdt en laat zal geen barmhartigheid vinden, maar heeft Gods straffen de hand wel degelijk te vrezen. Zelfs na beleden en vergeven zonden (denk aan Mozes en David) kunnen Gods kinderen nog hun leven lang de gevolgen van hun zonden moeten dragen. De zonden zijn verzoend, de strafgevolgen blijven nog. De bijbel spreekt van kastijdingen voor ons bestwil.

B. Telder, Bilthoven

uitloopt. Daarentegen geeft een slordige levensvoering de duivel alle kans ons al liegend te zeggen, dat Christus' dood „kennelijk” een machteloze aangelegenheid is, dat Christus' opstanding „kennelijk” iets onwerkelijks is en dat Pinksteren „kennelijk” een ijle nevel is die boven ons leven blijft zweven zonder daar ooit echt in binnen te kunnen komen. En „ten bewijze” van dit alles dient aan onze slordigheid, traagheid, boosheid, kortom... de treurige welstand van onze „oude mens”. Dan moet de ellendige duistere vraag komen of het allemaal wel waar is.

Verbanden

Wanneer de geloofszekerheid kwijnt en de blijdschap is gaan ontbreken, dan stelt zondag 32 ons een merkwaardige vraag, die ogenschijnlijk weinig met de zaak te maken heeft. Ben je ook „bedroefd heengegaan” als de rijke jongeling, toen Christus je geld vroeg voor de arme broederschap? Heb je misschien ook naast Christus de zondebagage van je wrok tegen een broeder willen aanhouden? Zulké dingen maken aanvankelijk wel indruk op je gemoed. Je gaat immers *bedroefd* heen! Maar het raakt alras vergeten en versleten! De positieve pijn van het begin wordt tot iets negatiefs.

Zoiets als een zwart gat... ergens in de vage grenslijn van je herinnering. Maar door dat gat komt de fluisterende leugen binnen, de leugen die de Christus-voor-ons vervormt tot een groot vraagteken. Voor ons haast vergeten zaken blijven gaten voor sátan! Het is goed, dat zondag 32 ons die konkrete baan opbrengt. En zondag 33 verbiedt ons de gemakkelijke oplossing! „Dan maar gauw een fikse gift! Dan maar gauw een algemeen verbroederend gebaar!” Neen, het geloof op Christus gericht! Zo zijn er twee polen: De levende Heer die het geloóf vraagt *en* het konkrete front dat onze áánval vraagt. En zo mogen we in die schijnbare cirkel omhóógkomen! Heeft dit met het kerkelijke leven te maken? Hoeveel ellende is er niet ontstaan doordat we dachten dat het er níets mee te maken had! Dat je „privé” je wel zorgen moest maken om je „persoonsgerechtigheid”, maar dat je kerkelijk alleen maar „zaaksgerechtigheid” moest kunnen claimen. Achan's verborgen hebzucht, die de donkere vrucht van diefstal voortbracht, had alles te maken met het „kerkelijk leven” van zijn dagen. Wat is er „onder water” al ontzaglijk veel misgegaan, vóórdát de „merktekenen der kerk” (art. 29 NGB) duidelijk in geding komen!

Meningsvorming - Indoctrinatie - Openbaring

Een moderne catechisatie-methode als die van ds Thea Barnard, „Exodus Dichtbij” (boekje + werkboekje met als thema: Bevrijd Bestaan, Uitg. Boekencentrum) laat heel veel aan de catechisanten over. De Schriftlezing komt voorop. Dan volgt een bespreking van het gelezene. Daarna worden de leerlingen aan het werk gezet. Ze maken kollages, muurkranten, ze werken met foto's, knipsels, plakboeken, ze plegen interviews en zo voort. Zo komt de „meningsvorming” op gang. De catecheet biedt daarbij de helpende hand.

Meningsvorming

Wie eens een duik wil nemen in een moderne methode, kan hier terecht. De boekjes zijn fris en eigentijds. Ze geven een goed beeld van wat er te doen is op het gebied van de zelfwerkzaamheid. U kunt hier ideeën opdoen. Bovendien komen de wereldsituaties ter sprake, zodat we bewaard blijven voor afgetrokken vroom gepraat.

We hebben echter veel kritiek en die zet direct in bij het voorwoord, waar gezegd wordt, dat in deze methode veel ruimte is gelaten voor de „meningsvorming” van de catechisant zelf. De vraag moet gesteld worden: gaat het in de catechese voor een belangrijk deel om „meningsvorming”?

Eén van de typische dingen van meningsvorming is, dat die subjectief is. Ik vorm mijn mening. Jij de jouwe. Verder is meningsvorming actie van de mens zelf. Ik vorm mijn eigen mening. En jij de jouwe. Anderen kunnen daar invloed op uitoefenen, maar meningsvorming is ten diepste een daad van de mens zelf. Dan mag nog gezegd, dat meningsvorming een puur binnenmenselijke aangelegenheid is. Of, als u wilt: een puur horizontale. Een mening is nu eenmaal wat anders dan geloof. Men vormt zich een mening over de toestand in de wereld en over de toestand in de tuin. En in beide gevallen blijft men hangen in het menselijke. Ik moet hier denken aan wat de „Beknopte Didaxologie” van De Corte de „gangbare visie” noemt van „leren”. Dat is „een proces, waardoor in dialoog met de omgeving gedragsveranderingen tot stand komen bij het individu” (bl. 41). Daar hebben we hetzelfde. De mens gaat een dialoog aan met zijn omgeving. Daar kan de Bijbel bij horen, maar ook de krant en ook een fotoreportage. En daar komt dan tenslotte een indruk uit voort, die zorgt voor een verandering van gedrag.

Zo gaat het in de methode van Ds Barnard. De „omgeving” wordt naar het kind toegebracht. Tot die omgeving hoort de Heilige Schrift. De predikant helpt om het betreffende gedeelte te verstaan. Daarna komt een rabbijn zijn visie geven op het stuk. B.v. op een pericoop over Pasen (Pèsach). Weer even later komt iemand van Amnesty International op catechisatie om informatie te verschaffen over de verdrukking van de moderne tijd. Zo wordt geboetseerd aan het kind. Op een gegeven moment worden de kinderen aan zichzelf overgelaten. Nl. bij de volgende opdracht: Maak met elkaar (!) uit wat je zou doen, als je in de kerker zat en er lagen

twee brieven op tafel met een verzoek om steun: a) een verzoek om a.s. zondag de diakoniekollekte te bestemmen voor de bouw van een ziekenhuis in Vietnam; en b) een gelijksoortig verzoek voor het verstrekken van wapens aan de ondergrondse verzetsbeweging in Chili.

Ons grote bezwaar is, dat hier van een God, die openbaring geeft, niets overblijft, ondanks het sympathieke begin van de les (Schriftlezing).

Dat wil zeggen: Mevrouw Barnard zal het begrip „openbaring” graag willen laten staan. Maar die „openbaring” zal behoren tot dezelfde „omgeving” als de krant, de informatie van de rabbi, van Amnesty International e.d. En ten aanzien van al deze gegevens geldt, dat het kind zich nu een mening moet vormen van de stand van zaken. Alles wordt zo horizontaal.

Dat treft ons vaker in de methode van ds Barnard. We stoten op zinnen als deze: „God en Israël aanvaarden elkaar als verbondspartners”. „Ze doen elkaar beloven” (47). „Door zich te binden aan de bevrijdende God, krijgt de mens de ruimte voor vrijheid” (48). In de decaloog (de tien geboden) kunnen de Israëlieten zien, hoe zij „hun beloften, dat zij Gods volk willen zijn, kunnen waarmaken” (51). Er is hier sprake van een partnerschap, bijna op voet van gelijkheid. God kiest en Israël kiest. God belooft en Israël belooft. God aanvaardt Israël en Israël aanvaardt God! En van een verkiezing van Israël als het vuile, ongewassen meisje, uit pure genade (Ezech. 16) is geen sprake.

Alles verhorizontaliseert hier. De bevrijding uit Egypte wordt de opening voor alle bevrijdingen hier en nu. Het avondmaal wordt de ouverture van het bevrijdingsfeest van het Frelimos. Over de uittocht uit Egypte wordt gesproken zonder noemenswaardige aandacht voor het bloed van het lam, de grote verzoendag, de vergeving van zonden. En ver buiten het gezichtsveld blijft de vrijheid die Gods kinderen genieten in de gevangenis of het concentratiekamp door de Heilige Geest.

Al met al gaat het hier om een methode die we moeten afwijzen.

We hebben dit kleine stuk „boekbespreking” ingelast om te komen tot verheldering van de probleemstelling. Wat we afwezen was de zgn. „informatiemethode”. Die komt hier op neer, dat wij op zogenaamd „democratische wijze” de kinderen de vrijheid laten van „zelfverwerkelijking”. Deze methode moet tenslotte leiden tot diepe onzekerheid. En we weten dat onzekerheid heel gemakkelijk uitmond in angst. De angst van de moderne tijd. „Hoe kan men Hem geloven... zonder dat iemand Hem verkondigt?” Rom. 10 : 14.

Indoctrinatie

Vierkant tegenover de zogenaamd „democratische” opvatting staat de autoritaire. Het is de methode van de Russische leerpsychologen, van wie ik zei dat ze grote belangstelling aan de dag leggen voor de kwesties rond de kennisoverdracht.

Manen is duur!

Eind augustus hadden meer dan 100 abonnees het abonnementsgeld over 1976 nog niet betaald.

Wij zouden hun best een herinnering willen sturen. Daar zijn echter hoge kosten - vooral porti - aan verbonden. Spaar daarom deze kosten en maak a.u.b. het verschuldigde bedrag spoedig aan ons over.

Bij voorbaat hartelijk dank.

Het Bestuur

De Didaxologie van De Corte noemt als autoriteiten Gal'perin en Vygotsky.

Volgens deze geleerden (en dat doet ons sympathiek aan!) kan men het kind niet aan zichzelf overlaten. Het heeft de hulp en de leiding van de volwassene zeer nodig. De volwassene is het namelijk, die het kennisterrein en de zone van naaste ontwikkeling overziet.

Ik kan, wat deze geleerden bedoelen, misschien duidelijk maken met het beeld van bergbeklimmers. Doordat de bergwand zo woest is, verliezen zij elke mogelijkheid om zich te oriënteren. Ze zien, om met Paulus te spreken, niet meer de weg „die verder omhoog voert” (1 Kor. 12 : 31). Nu komt hun een helicopter te hulp, die de bergwand verkent en de piloot van het toestel, die de weg naar boven en de weg naar beneden geheel kan overzien, geeft aanwijzingen: daarheen! Zo staat het naar de opvatting van de Russische geleerden met de volwassene en het kind. Het kind weet niet waar het vandaan komt en waar het naar toe gaat. Maar de volwassene overziet het hele kennisterrein.

En hij zegt: hierheen!

Merkwaardig dat deze opvatting van overtuigde marxisten formeel gesproken zo sterk lijkt op de Bijbelse. Ook deze marxisten zeggen: Het is grote dwaasheid om de jeugd over te laten aan zichzelf! Daar komt niets goeds van! Want de jeugd ziet nog niet en weet nog niet. De oudere, hij is het! De „vader” maakt zijn zonen de trouw van Marx bekend, zie Jes. 38 : 19. En dat is dan de weg van het idealisme.

Nogmaals: formeel gesproken lijkt deze opvatting Bijbels. Het grote verschil is natuurlijk dat het hier gaat om een ideologie, om afgoderij in dienst van een dictatuur. En daarom noemen we deze methode „indoctrinatie”.

Ook indoctrinatie moet het afleggen tegen twijfel en angst. Afgelopen zomer kocht ik in Engeland het dit jaar uitgekomen boekje „Young Christians in Russia” (Jonge Christenen in Rusland), een uitgave van Keston College (Michael Bourdeaux en Katharine Murray). Daarin kunnen we lezen hoe zeer vele jongelui in Rusland ten diepste gaan twifelen aan de waarheden, waarin ze zijn grootgebracht en die hen met de paplepel zijn ingegoten. En als God het niet verhoedt, is het einde weer de angst!

„Hoe kan men geloven... zonder dat iemand Hem verkondigt?” Rom. 10 : 14.

Gelukkig gebeurt dat blijkbaar veel meer dan wij weten, ook in Rusland.

D. W. L. MILO — VIERHOUTEN

Gelijke belastingplicht zou onrechtvaardig zijn? (3)

Het wordt tijd om het gesprek over de (procentueel) gelijke belastingplicht af te ronden. Er wordt al te veel beroep gedaan op u, die dit leest en verwerkt. Niettemin: de redactie achtte het gesprek over dit voor ieder zo belangrijke onderwerp nuttig; vooral omdat achter de belastingplicht de inkomens-ongelijkheid, de verdeling van de stoffelijke goederen, ons rentmeesterschap aan de orde komen. Hier volgt eerst weer een stuk schrijven van br J. B. Vos:

Ik kan het met uw konklusie dan ook niet eens zijn. U stelt: „Blijft dus over: het objectieve gegeven, dat het mogelijk zou zijn ons nationale huishouden op dezelfde grote voet voort te zetten...”. Ik hoop aangetoond te hebben, dat dit gegeven zo objectief niet is, ... (toch wel, zegt prof. Hartog) ... „Maar met aanzienlijk meer billijkheid”. Ik kan niet inzien, dat het billijk zou zijn, wanneer het ene talent wordt afgenomen van degene, wiens enige „misdaad” het is, dat hij onderaan op de maatschappelijke ladder staat, en gegeven aan degene met de tien talenten. Of heeft de minimum-loner per definitie zijn talent ongebruikt gelaten?

Die laatste vraag geeft een aanknopingspunt voor een interruptie. De gelijkheid van de talenten spreekt niet over ons onderwerp (gelijke belastingplicht, hetgeen door onze geachte opponent wordt uitgelegd als inkomens-denivellering) maar spreekt over ons *rentmeesterschap*. De slaven ontvingen een, vijf of tien talenten ter *leen*, ter bewaring, in *beheer*. Wij ontvangen ons loon om het uit te geven naar behoefte. De talenten mochten niet voor eigen behoeven worden gebruikt.

Het afnemen van een ongebruikt talent van een luie en vreesachtige slaaf moet niet worden gebruikt voor de theorie: de armen moeten maar armer en de rijken moeten rijker worden. Dat is een vermenging van zaken, die langs de kant van het fatsoen gaat. Bij de eerste christen-

gemeenten ging het om *geven* (van de rijken aan de armen). Bij de moderne politieke meerderheidswensen gaat het niet om geven maar om *nemen*. Daarom gaat de vergelijking met de eerste christengemeente niet op.

—o—

Br Vos gaat verder:

„Met minder verleiding tot overtreden”. Ik betwijfel het. Zou de man met een laag inkomen, wiens vrouw langdurig ziek is en wiens kinderen studeren, niet tot overtreding worden gedwongen, wanneer hij voor zijn hoge kosten geen soelaas vindt en de aftrekmogelijkheden wegens buitengewone lasten en daarenboven alsnog een hogere belasting moet betalen?

Een opmerking. Elke man met laag inkomen heeft gelukkig geen zieke vrouw. Wil de man met een laag inkomen zijn kinderen laten studeren (de vanzelfsprekendheid! Een halve eeuw geleden werd, met heel wat meer *raison*, het tegenovergestelde uitgangspunt aanvaard) dan zal niemand hem tot overtreding van de wet „dwingen”; integendeel moet hij zich eerstelijk aan de wet houden — en dan verder zien. Laten we nu toch niet de wetteloosheid tot norm verheffen, zelfs niet voor schrijnende gevallen, alstublieft. En die hogere belasting zit in de idee van prof. Hartog juist *niet* ingebakken; zie het voorgaande.

„Met meer aanmoediging tot het geven van extra prestaties. En met meer gezonde kansen voor ieder”. Ik denk niet dat de, tegen zijn zin, tot nietsdoen gedwongen werkeloze dat met u eens zal zijn.

Dat zal hij zeker niet. Maar als een werkeloze dit leest en zijn verstand een beetje gebruikt, zal hij begrepen hebben dat het voorgaande op de regel sloeg; niet op de betreurenswaardige uitzondering.

Vergeeft u mij wanneer ik uw artikel onbezonnen noem. Tevens zou ik wensen, dat de kolommen van Opbouw gebruikt worden voor artikelen, die meer in overeenstemming zijn met de konstatering, dat niemand twee heren dienen kan. Want ik ben ervan overtuigd, dat een „gelijke belastingplicht voor ieder”, d.w.z. een bewuste daad, waarbij de rijken rijker en de armen armer worden, niet is in de geest van de leefregels, zoals die uit de Bijbel, en met name uit de Evangelieën, tot ons komen.

—o—

Vervolg van pagina 279

Meningsvorming - Indoctrinatie - Openbaring

Spreeken namens God

In een wereld vol angst en onzekerheid (Wie zal ons het goede doen zien?), brengt onze goede Here God ons en onze kinderen tot een onvoorstelbare zekerheid.

Hij doet dat door Zijn woord dat wáár is.

Ik denk er niet aan echte problemen over de vraag hoe de Here dat Woord gegeven heeft door bemiddeling van verschillende mensen van de tafel te schuiven. Maar, na daar eens over nagedacht te hebben, kan ik ze laten voor wat ze zijn. En zeggen: „Zullen we proberen te luisteren naar wat de Here zegt in Zijn Woord”. Dan gaan de Bijbels open en er wordt geluisterd met eerbied.

Want: God heeft het eerste woord
Hij heeft in den beginne
het licht doen overwinnen,
Hij spreekt nog altijd voort.

God staat aan het begin
en Hij komt aan het einde.
Zijn Woord is van het zijnde
oorsprong en doel en zin.

In dit vers, waarin ik het woordje 'woord' in het laatste couplet duidelijkshalve van een hoofdletter voorzag, wordt gezegd waar het op aan komt.

Het eerbiedige luisteren naar Gods woord op catechisatie doet veel. Meer dan wij denken. De jongelui nemen het mee naar huis. Ze zijn er mee bezig. Of liever: Het Woord is bezig met hen.

Het is zo rijk een God en Vader te hebben, die openbaring doet.

Hij is ons daarin zo goed!

We hoeven niet te dwalen in een labyrint van onzekerheden. We mogen weten.

Ik denk aan het haast triomfantelijke en telkens terugkerende „wij weten” uit de eerste Johannesbrief. „Wij weten dat wij overgegaan zijn uit de dood in het leven”. „Wij weten dat de Zoon van God gekomen is en ons inzicht gegeven heeft om de Waarachtige te kennen” (3 : 14; 5 : 20; zie 2 : 20, 29; 3 : 5, 14-16; 5 : 13, 15, 18-20). Wie dat „weten” kent, komt over alle onzekerheid heen. Het is heerlijk dit te mogen zeggen tot jonge mensen in een zo onzekere tijd. Daarom is catechisatie-geven misschien wel het mooiste werk dat er is.

„Want — aldus de apostel Petrus — toen we jullie van de kracht van onze Heer Jezus Christus vertelden en van zijn komst, toen hebben we niet een stel zelfbedachte godenverhalen staan oplepelen. We hebben Zijn verhevenheid met eigen ogen gezien” — „Eén ding moeten jullie nooit vergeten: geen enkele profetie van de Schrift verdraagt een eigenzinnige uitleg. Geen van de oude profetieën is ontstaan omdat een mens het wilde. Ze werden wel door mensen uitgesproken, maar die werden gedreven door de Heilige Geest: ze spraken namens Góð” (2 Petr. 1 : 16, 2 : 20, 21, vert. Anne de Vries).

Aan de Maaltijd des Heren!

U werd genodigd tot de Maaltijd,
God riep u — want u hoort erbij.
En nu u zit aan 's Heren tafel,
zegt Jezus tot u — *denkt aan mij!*

En op het denken volgt *geloven*,
al is 't geloof ook nog zo klein.
Wij mogen 's Heren dood gedenken
bij brood — en 't drinken van de wijn.

't *Gebroken brood* gaan wij nu eten,
van hand tot hand gaat steeds de schaal.
Denk aan 't Lichaam van uw Heiland,
geofferd voor ons allemaal!

De *beker* van de overwinning,
bloed van Het Lam — voor ons geslacht.
Die onze zonden kan verzoenen
door 't offer dat Hij heeft gebracht.

Denkt bij het eten aan de Maaltijd,
en bij het drinken van de wijn,
óók aan de wederkomst van Christus,
dan zal het altijd vrede zijn!

Geen tranen zullen dan meer vloeien,
en niemand onder ons heeft pijn.
't Geloof dat nu nog steeds moet groeien,
zal dán volmaakt én zichtbaar zijn!

Oe.

Met dat slot ben ik net zo min gelukkig als met het hele betoog. Mischien was mijn artikel onbezonnen. Maar de insinuatie, dat het lijdt aan het euvel van „twee heren dienen”, te weten God de Heere en de Mammon, de god van de levenszekerheden, is wel keihard. Het zou niet moeilijk zijn, deze insinuatie terug te kaatsen met de vraag: wie van ons beiden streeft nu naar levenszekerheden? Wie van ons eert, naast de geboden van God, de soevereine mens? Wie neemt bevoegdheden, die niet uit Gods hand komen?

Belangrijker dan zulk schijfschieten is de vraag: beseffen we ons *rentmeesterschap* voldoende? En die vraag heeft vermoedelijk ook br Vos wel beziend. Want die vraag heeft bestaansrecht, meer dan ooit.

Wanneer wij elk ons rentmeesterschap ons bewust worden, dan is er geen sprake van de armen armer en de rijken rijker te maken. (Die zaak zou trouwens, en dat is aangetoond, met de idee van prof. Hartog ook volstrekt niet aan de orde komen; met zijn gelijke belastingplicht zouden in elk geval de armen profiteren!)

Maar rentmeesterschap — wel, ik zou willen zeggen, dat is nu juist de vervulling van het achtste gebod. Het „gij zult niet stelen” is in de Caechismus zo bijzonder fijn uitgelegd: „dat ik mijns naasten nut, waar ik kan en mag, bevordere; met hem alzo handele, als ik wilde, dat men met mij handelde; daarenboven ook, dat ik trouwelijk arbeide, opdat ik de nooddrufte helpen moge.”

Het „gij zult niet” blijkt dus neer te komen op „gij zult wel” ... de positieve daad doen. De Heere vraagt van ons, dat we in de besteding van onze gelden aan de anderen denken. Maar de Heere geeft de anderen niet de bevoegdheid, ons de besteding van onze inkomens uit handen te nemen. Dat kleine verschil ontgaat aan onze salonsocialisten.

Er is nóg een kleinigheid. Een halve eeuw en korter geleden werd, zeiden we, de vanzelfsprekendheid aanvaard: dat wie zijn kinderen niet kon laten studeren hen aan het werk zette. Maar dat vandaag vrijwel ieder zijn kinderen kan laten studeren, hoger onderwijs kan laten volgen, is mogelijk gemaakt: dank zij de forse belastingbijdragen van degenen, die zelf *niet* hebben kunnen studeren. En indien deze laatste mensen, vanwege hetgeen hun onthouden is, nu eens zo gefrustreerd waren geraakt dat zij zich tot de socialistische leuzen voelden aange trokken ... Maar nee; juist degenen die waarlijk armoede en sociaal onrecht en beginselstrijd hebben gekend, moeten vandaag tot hun ver-

wondering zich intinuaties laten welgevallen van de zijde van hen, die in alle dingen profiteerden.

Het is vandaag gebruikelijk, dat de jeugd in „jeans” gekleed gaat: in grof blauw katoen; liefst vooraf gebleekt, imitatie van de werkers-overall. Zo kleden verweerde en weldoorvoede jongeren zich in de arbeidersuniform, waarin hun grootvaders en vaders hebben gezwoegd om hun kinderen een betere toekomst te geven. Die „betere toekomst” is niet gerealiseerd. De gesmade arbeiderskleding is geprefereerd boven het burgermanspak. En de tevredenheid, waarmee grootvaders en vaders voor betere sociale verhoudingen hebben gewerkt, maakte plaats voor algehele ontevredenheid. Dit beeld illustreert iets van wat er vandaag gaande is.

Prins Bernhard moet in een Engelse kadettenschool eens iets hebben gezegd als het volgende. „Jullie bent het best gespierde, best opgevoede, best doorvoede ras van de aardbodem. Jullie hebt een vrijheid als weinigen, een luxe als nergens ter wereld, een levenskans die onvergelykbaar is. En jullie hebt een minachting voor je voorgeslacht (dat dit alles ten koste van grote inspanning mogelijk heeft gemaakt) als nergens ter wereld gevonden wordt”. Dit of woorden van soortgelijke strekking.

En tenslotte dit. Het tweede gebod is niet pas door de socialistische regeringen verstaan. De eerste sociale wetten, van het begin dezer eeuw, zijn door antirevolutionairen gecreëerd. Trouwens wanneer de mens vandaag een „liefhebber van zichzelf is” geworden, zou dan de socialistische overheid de aangewezen persoon zijn om de tweede tafel der Wet Gods uit te voeren? Is de overheidszorg ten behoeve van de minimumloner nu ingegeven door gehoorzaamheid aan Gods wetten — of door tellen van stemmen?

Zie, deze dingen komen naar boven wanneer een academische gedachte van een billijker en redelijker belastingstelsel, in overweging gegeven, zulke stormachtige reacties uitlokt.

Sluwheid, ellebogen en relaties zijn geen factoren in Gods koninkrijk. Het ideaal van stoffelijke gelijkheid kan nooit door nemen, alleen door geven, vrijwillig geven, worden bereikt. En daartoe moeten geen wetten, maar moeten harten worden veranderd. Maar een ideaal is geen norm in Gods koninkrijk. Zo lang de Heere geeft aan wie Hij wil, en onthoudt aan wie Hij wil, blijft het ideaal ideaal, onwezenlijk ideaal.

T. BOUTERSE — HAAMSTEDE

Bezinning over het ondernemingsraad-werk

Het laatste jaar is mij nogal eens de vraag gesteld, of ik erg naar mijn pensioen verlangde, dan wel er tegenop zag om er mee op te houden. Op dergelijke vragen heb ik altijd wat genuanceerd moeten antwoorden. Ik heb gelukkig vrij ontspannen kunnen staan tegenover de naderende pensioendatum.

Ik heb mijn werk vrijwel altijd met veel plezier gedaan en dat was het laatste jaar beslist niet minder. Mijn hele leven ben ik trouwens een bevoorrecht mens geweest, want ik heb altijd fijne collega's en medewerkers gehad.

Ik leg mijn werk dus ook niet als een loden last met een zucht van verlichting neer. Integendeel, ik zal er met dankbaarheid en waarschijnlijk ook wel eens met heimwee aan terugdenken.

Maar ik heb gelukkig ook niet het gevoel, dat ik nu in niemandsland terecht kom. Buiten mijn werk heb ik altijd het een en ander op sociaal gebied gedaan en het lijkt mij dat er nog wel wat voor mij te doen is als ik gepensioneerd ben. Bovendien ben ik de laatste jaren veel tekort gekomen aan tijd voor moderne literatuur en voor studie. Die achterstand kan ik nu allemaal eens fijn inhalen.

En ten laatste, maar niet ten minste, ik zal nu wat meer tijd krijgen voor mijn vrouw, mijn

kinderen en mijn kleinkinderen. Wij beginnen met z'n zestien al direct met een gezamenlijke vakantie. Dus kort gezegd: ik heb tot het laatste toe met veel voldoening mijn werk gedaan, maar ik ga van meet af aan met dezelfde voldoening mijn pensioentijd in.

Een oud ideaal

Toch moet ik hier nog iets aan toevoegen. Het afscheid nemen van het werk voor de ondernemingsraden, waaraan ik de laatste jaren nogal wat tijd besteedde, kost mij wel wat moeite. Degenen, die daarbij betrokken waren, weten dat. De ondernemingsraad is voor mij eigenlijk al een heel oud ideaal. Voor degenen, die het nog niet weten: ik ben als jon-

geman gevormd op de Gereformeerde Jongelingsvereniging.

Dat ging toen bijzonder degelijk toe. Er werd niet wat vrijblijvend gekletst, maar er werd gestudeerd, getraind. Daar kreeg ik als jongen van 17-18 jaar bij het 'vak' maatschappijleer met de gedachten van de christelijke sociale beweging te maken. Die boeiden mij en zijn mij blijven boeien.

In het bijzonder interesseerde mij wat toen werd genoemd: de bedrijfsorganisatie, waarin de gedachte werd ontwikkeld dat patroon en arbeider (ik gebruik de termen uit die tijd) niet elkaars tegenvoeters, laat staan elkaars vijanden zijn, maar dat zij op samenwerking waren aangewezen binnen de organische eenheid: het bedrijf.

Over dit soort onderwerpen discussieerden en debatteerden wij.

Harde werkelijkheid

Ik werkte al sinds mijn 14e jaar en u kunt zich voorstellen dat mij, die de harde en heel andere werkelijkheid al sinds een aantal jaren aan lijf en ziel ondervonden had, die idealen van de christelijke sociale beweging ver en vrijwel onbereikbaar toeschenen. Ik denk, dat ook daarom, mij de ondernemingsraad van meet af geboeid heeft.

Ik zag er in het begin van de verwezenlijking van dat oude ideaal in en ik ben blij dat ik een aantal jaren er aan heb mogen meewerken om een klein stukje verder naar dat ideaal op te schuiven.

Niemand hoeft mij te vertellen, dat er nog zoveel aan mankeert. Dat is, denk ik, juist de reden waarom ik met enige weemoed van de

ondernemingsraad afscheid heb genomen. Ik had best nog een aantal jaren willen meedoen om het verdere groeiproces in de richting van het ideaal mede te begeleiden.

Dat is ook de reden waarom ik van harte hoop, dat de ondernemingsraad door het overlegmodel gekarakteriseerd zal blijven en niet het conflictmodel zal gaan kiezen.

Daarom ben ik niet zó gelukkig met de komende nieuwe wet op de ondernemingsraden, die de polarisatie tussen gekozen en leden en ondernemingsleiding eerder zal gaan bevorderen dan verminderen.

Geen echte meningsvorming

Ik heb er best begrip voor gehad, dat de gekozen leden voorafgaande aan de vergadering met elkaar overleg wilden plegen. Ik heb echter nooit onder stoelen of banken gestoken dat ik er ook het gevaar in zie, dat het in de vergadering niet tot een echte discussie en meningsvorming komt, omdat de standpunten van tevoren vastliggen.

Wat als een overgangsvorm nog te accepteren is, wordt nu echter permanent gemaakt. De (ongetwijfeld lange) weg naar een echte onderlinge beïnvloeding en een meningsvorming, waarvoor iedere betrokkene de verantwoordelijkheid kan dragen, wordt daardoor, naar ik vrees, geblokkeerd.

Als de wet er komt, zullen wij er mee moeten leren leven. Maar als de nieuwe wetgeving wordt gebruikt om van de ondernemingsraad een machtsinstrument tegenover de directie te maken, dan zetten wij de klok 50 jaar terug.

Wellicht dat dan in de krachtsverhoudingen de rollen omgekeerd zijn, maar het zal in elk geval fataal zijn voor de onderneming, waarvan wij tenslotte allemaal afhankelijk zijn.

Hetzelfde geldt voor de groepsvorming naar maatschappijvisie binnen de ondernemings-

raad, waarvan wij de laatste tijd horen. Natuurlijk realiseer ik mij wel, dat er verschil in maatschappijvisie is en dat hier weer politieke verschillen achter liggen.

Evenzeer trouwens als ik mij ervan bewust ben, dat een directielid en een ondernemingsraadlid de problematiek soms vanuit een verschillende invalshoek benaderen.

Maar ik stel wel, dat zowel in de verhouding tussen voorzitter en ondernemingsraadleden, als in die tussen de ondernemingsraadleden onderling, alleen een vrije, open discussie tot meningsvorming en een beleidsvorming kan leiden, die wezenlijk perspectief biedt. Machtsstrijd biedt geen echte oplossing. „Wie het zwaard opneemt, zal door het zwaard vergaan”, als ik eens uit het evangelie mag citeren.

Goede raad nooit tevergeefs

Nu moet ik stoppen, want anders ga ik de oude wijze man uithangen en ik ben ijdel genoeg om dat nog niet te willen zijn. Niemand mag overigens denken, dat ik over de toekomst van de ondernemingsraad pessimistisch ben. Daarvoor heb ik te goede ervaringen gehad de laatste jaren; het meest natuurlijk in onze COR-Akzo Consumenten Producten, maar ook in de COR-Akzo Nederland.

Toch meende ik nog bij dit afscheid een kleine bijdrage te moeten geven aan de bezinning over het ondernemingsraadwerk.

Wanneer ze onverhoopt in de wind wordt geslagen, troost ik mij met dezelfde gedachte die ouders mogen hebben als hun kinderen goede raad verwerpen: die goede raad is niet tevergeefs, want zij geven ze weer aan hun kinderen.

★ Met toestemming van de redactie overgenomen uit „Team” - personeelsblad voor medewerkers van de bedrijven behorende tot Akzo-Consumenten Producten Nederland b.v.

Het einde van een loopbaan en een hoge onderscheiding

Op 1 juli jl. heeft de oud-voorzitter van onze persvereniging, de heer T. Bouterse, zijn functies binnen de directies van het Akzo-concern neergelegd wegens het bereiken van de pensioen-gerechtigde leeftijd. Binnen dit concern was hij o.a. vice-voorzitter van de Centrale Ondernemingsraad Akzo-Nederland.

Uit het nevenstaande artikel van de heer Bouterse — geschreven ter gelegenheid van zijn afscheid — blijkt wel met hoeveel bezieling hij dit werk gedaan heeft.

Het is dan ook niet zonder reden geweest dat hem door de burgemeester van Westerschouwen bij het bereiken van deze mijlpaal de versierselen behorende bij zijn benoeming tot Officier in de Orde van Oranje Nassau zijn opgespeld.

Bestuur en redactie wensen hem en zijn vrouw van harte geluk met deze onderscheiding en wensen hen beiden een door God geschonken rust toe.

Bestuur en redactie Opbouw

Van de Zending

BARMHARTIGHEID (Soemba-Borneo 96)

In de gemeente van Overschie werd een collecte gehouden, bestemd voor het werk op Soemba. Fijn is dat, als christenen, 's zondags in de samenkomsten van de gemeente, zich zó bezig houden met zusterkerken, heel ver weg. Gemeenten, waarmee zij zich in geloof verbonden weten „in onze Heer Jezus Christus”.

Wat bijzonder opviel — en daar willen we 't dit keer speciaal over hebben — was de mededeling van deze collecte: „Voor het barmhartigheidswerk ten behoeve van de gemeenten op Soemba”.

Deze typering treft je bijzonder, omdat ze zo goed de verhoudingen aangeeft. Ze is (misschien niet eens opzettelijk) aanduiding van een werkelijkheid, die rijk van inhoud is.

Barmhartigheid — ontferming — medeleven.

Onze broeders en zusters op Soemba staan alléén. Een klein aantal. Temidden van een heidense omgeving lezen ze en zij willen graag „geheel anders” zijn. Hun kennis van Gods Woord is

echter nog beperkt en ze leven niet in een christelijke traditie. Hoe zouden ze geloven en groeien in dat geloof, als hen niet regelmatig gepredikt wordt? En hoe zouden ze de zonde haten en die mijden, als ze niet regelmatig onderwezen worden in de wil Gods over hun leven?

Dat leven in de kampongs komt dikwijls te staan naast dat van velen, die zeggen dat ze christenen zijn, terwijl te vrezen is, dat ze alleen maar die naam voeren. Omdat „het staat”. Of omdat men denkt er bepaalde voordelen van te hebben. Ook op Soemba is er in de kring van hen, die vroeger onder beslag van het Woord zijn gekomen, een enorme verwereldlijking op te merken. Koud noch heet zijn ze. Het heidendom overwoekert de restanten van wat eens een christelijk leven scheen te zijn.

In die situatie ervaren onze broeders en zusters dikwijls veel onbarmhartigheid. Ze worden veroordeeld, omdat ze zich van heidense gewoonten afkeren en zich scharen bij de kleine, onaanzienlijke gemeenten, de Gereja Bebas Sumba (vrijgemaakte kerken van Soemba).

Hen nu mógen we vanuit Nederland barmhartigheid betonen. We mogen hen iets doen ervaren van de barmhartigheid, die de HERE zijn kinderen geeft. Door hen te

helpen bij de opleiding van Soembanese predikers, die de boodschap van heil onder hun volksenoten kunnen brengen. Door die goeroe's met raad en daad bij te staan in hun taak van verzorging van de gemeenten, door hen een bescheiden inkomen te garanderen en hen allen te doen ervaren „u staat niet alleen, er zijn in het land van tuam Goossens velen, die met u de komst van onze Heiland verwachten”.

Dat is voor ons geen specifiek zendingswerk, hoewel het nauw aansluit bij het „gaat dan heen, maak alle volken tot Mijn getuigen”. Het is voor ons het beoefenen van de broedersbandsband, waarin we als gemeenten in Nederland iets mogen vervullen van de opdracht „weest barmhartig, gelijk Uw Vader barmhartig is” (Luc. 6 : 36).

Boek-aankondigingen

Het is al enige tijd geleden dat de redactie de volgende boeken ontving:

Van Prof. dr P. J. Roscam Abbing het boek „60 preekvoorbeelden” bevattende 146 pagina's en te koop voor de prijs van f 17,50. Het is een uitgave van Kok, Kampen. Uit de inleiding: „Het zij niet zozeer preekadviezen als wel

preekvoorbeelden. Niet het vóórwerk wordt getoond, maar het resultaat.”

Van Sipke van der Land: „Wat een wereld”. De ondertitel luidt: Op avontuur met de zending. Het boek telt 175 pagina's en is voorzien van tal van foto's van allerlei mogelijke plaatsen en mensen op deze aarde. De prijs is f 18,50 en het is een uitgave van Kok, Kampen.

Kerknieuws

Beroepen te Haarlemmermeer-Oostzijde: Ds K. H. de Groot te IJsselmuiden-Graffhorst.

Emmeloord — Scriba: T. v. d. Heide, Robbesant 26; Emmeloord, tel. 05270-2774.

Loosdrecht — Adres en telefoonnummer van ds J. Bouma: Oud Loosdrechtse dijk 122, Loosdrecht, tel. 02158 (en niet 02150 zoals in een vorig nummer vermeld is) - 1085.

Haren — Praeses van de kerkeraad is: A. Mulder, Dr Jacobstr. 25 te Sappemeer, tel. 05980-92887. Scriba: R. Kuipers, Weg van de Jagerskampen 17, Haren, tel. 050-347262.

Bunschoten-Spakenburg — Het scribaat is sinds enige tijd in han-

den van: W. Meester, Eemmeer-
laan 13, Spakenburg, tel. 03499-
2025.

Arnhem — Op 28 april jl. werd er weer een gecombineerde kerke-
raadsvergadering gehouden van
de Chr. Gref. Kerk en de Geref.
Kerk (vrijgemaakt buiten ver-
band). Het persverslag meldt een
uitvoerige uiteenzetting van de
plaatselijke predikant Ds H. van
Ommen. Hij belichtte de ontwik-
keling van de geschiedenis van de
vrijgemaakt gereformeerde ker-
ken, waarbij hij de „Open Brief”
memoreerde en de vinger legde
bij het fatale wegroepingskerk-
recht van Prof. J. Kamphuis, wel-
ke zulke rampzalige gevolgen
heeft gehad voor de kerken. De
schorsing van ambtsdragers en de
buiten-verband-stoting van ette-
lijke kerken heeft diep gewond.
Ds Van Ommen merkte voorts op:
„Na de gebeurtenissen in 1968
kennen de kerken (zgn. „buiten-
verband”) de hartelijke wil el-
kaar vast te houden. Ook is het
besef er, dat bij verschil van ge-
voelen rond kerkverband en ker-
kenorde, de mogelijkheid van uit-
eengroeien aanwezig is. Terwijl
eenheid juist nodig is vooral ook
b.v. met betrekking tot contacten

met andere Kerken, Opleiding tot
de Dienst des Woords enz. De be-
geerte naar die eenheid wordt tot
uitdrukking gebracht in een con-
cept-akkoord voor kerkelijk sa-
menleven. Over dit concept is ge-
sproken tijdens het Convent, ge-
houden te Spakenburg en te
Utrecht. Tijdens de landelijke ver-
gadering van Kerken, dit jaar te
Kampen gehouden, is met grote
meerderheid van stemmen dat ge-
deelte van „het concept-akkoord
voor kerkelijk samenleven” aan-
genomen, dat het bijeenkomen van
regionale vergaderingen (vroeger:
classes) en landelijke vergaderin-
gen (vroeger: generale synode) re-
gelt... Voor wat in het akkoord
voor kerkelijk samenleving nog
niet is geregeld, aanvaardt de
Kerkeraad van de Kerk te Arn-
hem nog steeds de bestaande Ker-
kenorde.”

Na deze uiteenzetting geeft de
voorzitter Ds J. H. Velema gele-
genheid om het standpunt van de
Christelijke Gereformeerde Kerk
inzake het kerkverband te vertol-
ken.

Ds Velema begint met er op te
wijzen dat hij begrip heeft voor
de nare ervaringen met het kerk-
verband in de Gereformeerde
Kerken.

Hij zegt dat het kerkverband in
zijn Kerken zegenrijk heeft ge-
werkt. Juist als er moeilijkheden
waren, bleek een goede oplossing
mogelijk te zijn door het juist
toepassen van de kerkorde en het
elkaar daarin vinden.
Daarom, hoewel er allerlei accen-
ten in bepaalde kerken liggen,
staan de Christelijke Gerefor-
meerde Kerken toch vreemd te-
genover wat in 1944 en in 1967 is
gebeurd.

Hij zegt dan ook dat er 3 stro-
mingen bij de Geref. Kerken (vrij-
gemaakt b.v.) zijn op te merken:

1. die vasthoudt om de Dordtse
K.O. (gemoderniseerd)
2. die van een verband niet wil-
len weten
3. die daartussen in staat.

Hij vraagt zich dan ook af: „Hoe
zal dit verder gaan?”

Hij zegt begrip te hebben voor de
moeite, die er is om de broeders
en zusters vast te houden en stelt
vervolgens de vraag: „Wat wordt
verwacht van de Chr. Geref. Ker-
ken?”

Wij kunnen en mogen niet in Uw
kerkrechtelijke lijn overgaan door
in vrijheid als Kerken verder te
gaan.

Vanwege de eenheid die altijd

weer gezocht moet worden, gaf
het kerkverband in de Chr. Geref.
Kerken een rijke zegen.
Dat verband zit ons hoog, omdat
de kerkenorde door de belijdenis
wordt bepaald. Een goed geor-
dend kerkverband is van veel
waarde en dit willen wij niet prijs
geven.

Ds Velema zegt voorts dat hij van
mening is dat de moeilijkheden
bij de Geref. Kerken ontstonden
doordat men te reactief optrad.
Men moet met de toepassing van
het kerkrecht meer geduld oefe-
nen.

Tenslotte wijst hij er op, dat nu
in sommige Geref. Kerken (vrij-
gemaakt b.v.), op bedenkelijke
wijze wordt gehandeld en maakt
in verband hiermede nog enige
principiële en praktische opmer-
kingen.

Na de uiteenzetting van Ds Vele-
ma, wordt gelegenheid gegeven
om aan beide sprekers vragen te
stellen en wordt de stof in alge-
mene bespreking gegeven.

In deze bespreking komt uit, dat
de volgorde voor handelen moet
zijn:

Gods Woord, de belijdenis en de
kerkorde.

Christus moet erkend worden als
het Hoofd der Kerk. De Chr. Ge-

Terloops...

Verborgen in God

(2)

Op 28 augustus overleed plotseling
onze broeder K. Ramondt te
Leerdam, secretaris van het
zendingswerk van de kerk van
Leerdam en samenwerkende ker-
ken.

De familie liet bij de bericht-
geving drukken: „Zalig de zacht-
moedigen, want zij zullen de
aarde beërven”.

Broeder Ramondt was een zacht-
moedige, hetgeen niet wil zeggen
dat hij nooit verontwaardigd was.
De herinnering aan deze zacht-
moedige is goed. De bezoekers
van de zendingsvergaderingen
zullen zich hem herinneren als
een rustig, niet naar voren ko-
mende man. Hij was iemand, die
graag op de achtergrond bleef,
niet veel zei maar rustig zijn werk
deed. En in zijn verslaggeving
probeerde hij niet alleen de feiten
vast te leggen, maar gaf hij tevens
op humoristische wijze door wat
hij „de vrolijke noot” van de
vergadering vond. Die vrolijke
noten waren voor hem vaak de
beste momenten van een verga-
dering, want vergaderingen waren
voor hem geen liefhebberijen.
Nu broeder Ramondt is overleden,
meen ik er goed aan te doen dit
tweede artikel over „Verbor-
gen in God” tevens een herinne-
ring aan hem te doen zijn.

Gods liefde brandt voor ons.
Wij spreken vaak van „stervens-
genade”, die de HERE moet
schenken als Hij de Zijnen uit dit
aardse leven wegroept.
Zulk spreken is niet verkeerd,
maar we hebben soms grotere
genade nodig om te leven dan om
te sterven.

We hebben hier genade nodig,
omdat we zijn in het land van
onze vreemdelingschap. Zeker, de
wereld is van ons omdat ze van
Christus is. Maar praktisch is de
wereld van ons niet, gaat de satan
er nog rond als een brullende
leeuw. De wereld mag dan ons
eigendom zijn, ons **bezit** is ze nog
niet.

Het is net als met Abraham. Hij
krijgt van God Kanaän als het
beloofde land, maar als Sara
sterft moet hij een stuk grond
kopen om haar daarin te begraven
(Genesis 23).

God is ook hierin wonderbaar.
God doet ons leven, maar we
kunnen eigenlijk niet leven.
We zijn gekortwiekt en geknot
door alles wat ons beperkt, tegen-
houdt en sloopt. God houdt ons
aan een kort lijntje en dat lijntje
wordt steeds korter.

We kunnen niet leven, omdat we
ons niet uitleven kunnen, omdat
Christus in ons leeft.

En omdat Christus in ons leeft,
vinden we in deze wereld vaak
geen aansluiting, zijn we vreem-
delingen.

We kunnen niet leven, omdat dat
vreemde, dat afstotende er niet
alleen is in de wereld rondom
ons, maar ook in ons zelf. We zijn
vreemd aan ons zelf. Hebben we
al iets begrepen van dat woord
uit Romeinen 7 : 15: „Want ik doe
niet wat ik wens, maar waar ik
een afkeer van heb, dat doe ik.”

We zijn een koninkrijk dat tegen
zich zelf verdeeld is: de strijd
tegen ons eigen-ik, tot het laatste
moment van ons leven toe.

We kunnen niet geloven, want
altijd weer staat daar op wacht,
veraf of dichtbij, het afscheid-
nemen. Het leven is voor ons niet
vol, iedere buidel is doorboord,
iedere beker heeft een bedriege-
lijke bodem.

—o—

We kunnen niet leven.
En nu komt het er op aan, dat
we in die onmacht vastheid en
zekerheid zoeken in het gelovig
aanvaarden van het kind-zijn
van God. Dat is troost. We zijn
maar niet een losgeslagen stoffe,
ergens in de ruimte, iets zonder
stuur. Ons leven, dat we eigenlijk
niet echt leven kunnen, is verbor-
gen in God. Hij houdt Zijn armen
om ons heen.

Dat is levensgenade!

In die genade lopen we niet weg
uit dat leven, dat we niet leven
kunnen.

In die genade zeggen we: In Gods
hoede zijn we goed geborgen.

—o—

De laatste vijand die te niet ge-
daan wordt, is de dood, staat in
de bijbel.

Zeker, de dood is door Christus
overwonnen.

Voor erfgenamen is die dood
geen betaling van de zonde, maar
een doorgang tot het eeuwig
leven.

Maar toch — en dat is het won-
derlijke — we willen dat leven
(dat we dus eigenlijk niet leven
kunnen) zo graag vasthouden, we
zijn er zo vertrouwd mee geraakt,
we zijn er niet echt vreemd
aan geworden.

De dood is de laatste vijand, tot
het eind toe een vijand.

Maar ook dan, op dat moment,
is God er.

God, onze Vader!
Met Zijn beloften!
Met Zijn trouw!
Ook dood en graf liggen binnen
Zijn bereik.
Ook dood en graf liggen binnen
Zijn verborgenheid.

—o—

God geeft genade om te leven en
om te sterven.
En die genade is voor leven en
sterven ook echt genoeg.

—o—

We kunnen ons van God gekregen
leven vaak niet echt leven, we
voelen ons beperkt, we voelen ons
vaak vreemd, aan deze wereld en
aan ons zelf.

We kunnen het van God gekregen
leven ook zo moeilijk weer aan
Hem teruggeven, we kunnen zo
moeilijk sterven.

Eén troost.

We zijn verborgen — een koste-
lijk woord, laat het eens op U
inwerken — we zijn verborgen
in God.

Dat is alles.

Dat is het raadsel van ons leven
en van ons sterven.

Dat we bij God zijn en bij Hem
blijven.

En eens, als de Zoon des mensen
weer naar deze aarde toekomt,
zullen zij, die in Christus ge-
storven zijn, opstaan uit hun gra-
ven om samen met de dan nog
levenden weggevoerd te worden
in de lucht, **de Heer tegemoet.**

**En zo zullen zij altijd met en bij
de Heer zijn** (1 Thess. 4 : 16; 17).

Bij de Heer.

Dat is: verborgen in Hem.

reformeerde Kerken hebben het kerkrecht niet zo formeel — zake-lijk — toegepast als de Geref. Kerken. In de Chr. Geref. Kerken handelende men meer op geestelijke wijze.

Voorts komt te sprake:

- akkoord voor kerkelijk samenleven
- de nieuwe redactie van enkele artikelen van dit akkoord
- het standpunt van de kerkeraad van de Geref. Kerk (vrijgemaakt b.v.) te Arnhem betreffende een geordend kerkelijk samenleven volgens de Dordtse (e.v. gemoderniseerd) kerkorde
- het kiezen van het verband van de Chr. Geref. Kerken of de band behouden aan de broeders en zusters, die alleen een plaatselijke Kerk voorstaan
- het praktisch functioneren van het kerkverband en de verschijnselen, die in de Kerken te zien zijn
- geen algehele vrijheid accepteren.

Na deze algemene bespreking worden nog enige opmerkingen gemaakt over: „Hoe nu verder?” Hierbij komen ter sprake de zorg van eigen gemeente, verdere samenwerking niet uit nood, maar als gebod van God (zie Joh. 17). Naar aanleiding van de laatste opmerkingen wordt besloten op D.V. 1 oktober a.s. opnieuw een bijeenkomst te beleggen, die onder leiding van de Chr. Geref. Kerk zal staan.

Enschede-Noord — Onderstaand schrijven werd verzonden aan alle fracties van de Tweede Kamer:

Enschede, 6 sept. 1976

Hoogedelgestrenge (Dames en) Heren,

De Raad van de Gereformeerde Kerk (vrijgemaakt buiten verband) Enschede-Noord voelt zich geroepen in verband met de a.s. Kamerdebatten over de abortus provocatus, eigenlijk nauwkeuriger uitgedrukt: over de abortus criminalis, het volgende onder Uw aandacht te brengen.

U zult namelijk als Tweede Kamerleden voor de verantwoordelijkheid worden gesplaatst mee te werken aan een beslissing over de vraag of de Overheid het dient te legaliseren, dat via een medische ingreep ongeboren leven, dat als ongewenst wordt beschouwd, mag worden vernietigd!

Wij willen niet voorbijgaan aan de nood bij meisjes, die ongetrouwd zwanger zijn of bij vrouwen, die getrouwd en toch ongewenst zwanger zijn. Maar de eerbied voor het leven, dat — dwars door alle menselijke daden heen — God met Zijn eigen hand borduurt, gebiedt ons het geweldige mysterie van het mensenbestaan te ontzien

en verbiedt ons het recht in eigen hand te nemen.

De bovengenoemde kerkeraad, sprekend namens al de leden van die kerk, ziet het als zijn plicht U met de meeste ernst op te wekken U in te zetten voor de bescherming van het weerloze menselijke leven en elke poging om het prijs te geven aan menselijke willekeur met kracht tegen te gaan.

U de leiding van Gods Geest toe-biddend bij al Uw overwegingen, verblijven wij met de meeste hoogachtig, namens de kerkeraad voornoemd,

O. Mooiweer, preeses
T. Hilverda, scriba

Utrecht — Vanaf vrijdagavond 24 september t.m. zondag 26 september wordt er voor de jeugd der gemeente Utrecht (vrijg. b.v.) een kennismakings/gespreksweek-end georganiseerd te IJsselstein. Het betreft hier de jeugd van 18 jaar en ouder. Vooral voor kamerbewoners is dit weekend een uitstekende gelegenheid tot (hernieuwde) kennismaking.

Jongeren die vanaf september in Utrecht komen studeren/werken worden hartelijk voor dit weekend uitgenodigd. Inschrijving geschiedt door overmaking van de kosten voor het weekend t.w. f 30,— op gironummer 2443484 t.n.v. A. W. van den Boomgaard, Nachtegaalstraat 50bis, Utrecht. Op de overschrijvingskaart duidelijk naam, adres en evt. telefoonnummer vermelden. Nadere informatie volgt dan automatisch. De overschrijving dient vóór 15 sept. a.s. op bovenstaand adres binnen te zijn.

Telefonische inlichtingen eventueel bij H. van Wijk, 030-711559.

Woord en Daad helpt Guatemala — Dankzij de offervaardigheid van velen is de Reformatorische Hulpactie „Woord en Daad” in de gelegenheid gesteld bij te dragen tot leniging van de nood in Guatemala.

Toen in februari van dit jaar het land werd geteisterd door een aardbeving, bleek al spoedig welke rampzalig gevolgen dit had. Meer dan 22.000 mensen verloren het leven en naast de vele gewonden, waren in een enkel ogenblik een miljoen mensen dakloos geworden. De nood was groot, maar gelukkig werd van alle kanten hulp geboden. Ook de Stichting „Woord en Daad” verzamelde gelden om deze aan te wenden voor hulp aan de getroffenen. Het grootste bedrag, f 243.000,—, werd overgemaakt aan de Centraal Amerikaanse Zending. Kleinere bedragen gingen naar de Presbyteriaanse kerk en naar A.M.G. Internationaal, alle in Guatemala.

De dankbaarheid in Guatemala

voor de geboden hulp is groot, maar nog niet alle mensen konden voldoende worden geholpen.

Maar, schrijft Ds Hanna van de Centraal Amerikaanse Zending aan het Bestuur van „Woord en Daad”, wilt u onze heel hartelijke dank overbrengen aan allen, die via Woord en Daad ons in staat hebben gesteld deze wederopbouw ter hand te nemen, die tevens een getuigenis is met de daad, waardoor de rooms-katholieken van Guatemala de kracht van het geloof zien, zoals wij dat mogen belijden.

Aanstaande theologische studenten Studenten, die deze maand met hun studie of de vooropleiding hopen te beginnen, worden verzocht hun naam, adres en woonplaats of plaats, waar men hoopt te gaan studeren, op te geven aan:

Lumien Meulink, Obrechtstraat 24, Utrecht, tel. 030-715237.

Dit ten behoeve van de Theologische Studie Begeleiding onder leiding van de predikanten H. de Jong en H. Smit.

De eerste bijeenkomst van T.S.B. is op 24 september a.s. om 13.00 uur in de Jeruzalemkerk, Troosterlaan te Utrecht. Deze kerk is vanaf het Centraal Station te bereiken met buslijn 9 richting Overvecht.

Het programma voor 24 september omvat een preekbespreking (Gen. 32:22-32) en voor de avond een bespreking van het boek „Literatuur van Oud-Israël” van Dr Th. C. Vriezen en Dr A. S. v. d. Woude.

Het volgen van deze Begeleiding wordt voor theologische studenten uit onze kerken ten eerste aangeraden.

Onze Hemelse Vader nam tot Zich, mijn geliefde Vrouw, en onze lieve Moeder

Maria Geertruida van Rhee-van Barneveld

op de leeftijd van 43 jaar.

„Zalig zij, die genodigd zijn tot het bruiloftsmaal des Lams”

Openb. 19:9

Breukelen, G. W. VAN RHEE
HANS
RENÉ
MARGREET
LEO

Breukelen, 5 september 1976
B. v. d. Bongerdstraat 18

De teraardebestelling heeft plaats gehad op donderdag 9 september jl. op de algemene begraafplaats aan het Zandpad te Breukelen.

Bij de aanvang van het eerste studiejaar belegt het bestuur van de **Stichting Nederlands Gereformeerd Seminarie** tezamen met de Samenwerkende Kerken een **samenkomst op vrijdag 24 september a.s.** des avonds om half acht in het kerkgebouw te **Schiedam**, Westvest 30, tien minuten van het station. De vergadering zal staan onder leiding van de voorzitter **ds L. W. G. Blokhuis**, die een openingswoord zal spreken. Voorts zullen spreken: **ds J. Meester**, voorzitter van de Raad van Toezicht en Advies, **ds J. C. Janse**, één van de docenten, **F. J. Kerkhof**, namens het bestuur en **ds H. van Ommen**, die voor zal gaan in gebed voor het werk van het Seminarie en voor allen die daarbij betrokken zijn. Alle belangstellenden zijn hartelijk welkom.

Voor al uw

handels- en familie drukwerk - boeken en folders

is uw adres

DRUKKERIJ „STEENBERGEN”

Nooitgedacht 3 — Zeist

Redactieleden

Drs H. de Jong
Mr. dr J. Meulink
D. W. L. Milo
Ds E. R. Postma
Ds H. Smit
Dr H. E. S. Woldring

Adres van de Redactie

K. Muller
H. Pootlaan 242,
Alkmaar
Telefoon 072-16767

Advertenties en druk

Drukkerij
„Steenbergen”,
Nooitgedacht 3, Zeist
Tel. 0 3404 - 12452

Abonnementsprijs:

f 30,— per jaar of
f 16,— per half jaar.
Buitenland f 40,— p.j.
of f 57,50 p. luchtpost
Giro 40 49 45

Geref. Persvereniging „Opbouw”

Abonnementenadministratie
Merellhoven 273
Capelle aan den IJssel
Tel. 010 - 50.41.78

Advertenties inzenden tot dinsdagmorgen 10.00 uur.

Abonnementen kunnen ieder moment ingaan, doch slechts per 31 december eindigen. Opzeggen: uiterlijk tot 15 november.